Dosarul Nr. 2a-1965/2023
jud. Alexeeva Viorica
(2-22050409-02-2a-29052023)

D E C I Z I E

09 noiembrie 2023 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău,

În componenţă:
Preşedintele şedinţei,
judecătorul: Secrieru Ion
Judecătorii: Anton Marina și Cotorobai Vitalie

Grefier: Jumiga Tamara

examinând în şedinţă publică în ordine de apel, apelul declarat de avocatul Pascal Veronica în interesele lui Armașu Sergiu, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Pascal Veronica în interesele lui Armașu Sergiu împotriva Agenției IFS Ialoveni și Notarul Chetreanu Oleg, intervenient accesoriu Armașu Piotr, cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, împotriva hotărârii Judecătoriei Hîncești (sediul Ialoveni) din 13 martie 2023 prin care acţiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată, după expunerea esenţei cauzei de către judecătorul-raportor Secrieru Ion,-

A **C O N S T A T A T:**

Pretențiile reclamantului:

1. La 11 aprilie 2022, reclamantul Armașu Sergiu, reprezentat de către avocatul Veronica Pascal a înaintat instanței de judecată o cerere împotriva Agenției IFS Ialoveni, notarului Oleg Chetreanu, prin care a solicitat prelungirea cu până la 6 luni a termenului de acceptare a succesiunii asupra averii rămasă după decesul defunctei *****.

2. În motivarea cererii, reclamantul a indicat că, la 10 martie 2022 la notar a fost depusă cerere de deschidere a succesiunii după decesul defunctei mamei sale *****, decedată la *****, cu ultimul domiciliu în *****.

3. A menționat că, la 18 martie 2022 după verificarea registrului dosarelor succesorale și a testamentelor, notarul a refuzat deschiderea succesiunii pe motiv că, a fost depășit termenul de depunere a cererii, termenul de 6 luni din data decesului.

4. Concomitent, a menționat că, notarul i-a recomandat adresarea în instanța de judecată cu cerere privind prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, eliberând certificatul nr. *****, recepționat la 30.03.2022.

5. A mai relatat că, defuncta a decedat la *****, iar conform înțelegerii între frați s-a decis că urmează a moșteni casa părintească unul din frați, Armașu Piotr.

6. Respectiv, la 03 martie 2009 a fost depusă declarația de deschidere a succesiunii, înregistrată la notar cu nr. 2186, însă procedura succesorală până în prezent nu a fost finalizată.

7. Totodată, a susținut că, în primăvara anului 1994, Primăria ***** a alocat în temeiul art. 82 Cod funciar, terenuri auxiliare (grădini) în sectorul nr. 10 mai mult cetățeni, inclusiv *****. Terenurile alocate sunt adiacente cu terenurile cu nr. cadastrale *****.

8. Relatează că în rezultatul inventarierilor la Primăria ***** în decembrie 2021, s-a constatat că, familia Armașu a primit în proprietate teren cu suprafața de 0,15 ha, prin prisma art. 82 Cod funciar (grădini) *****, teren care nu a fost inclus în masa succesorală a defunctei *****.

9. În ordine generală de acceptarea a succesiunii nu s-a adresat din motiv că, la data decesului exista o înțelegere cu privire la casa părintească și nu se cunoștea despre terenul auxiliar. Or, succesiunea poate fi acceptată de către moștenitorii legali și testamentari prin depunerea unei declarații la notar de la locul deschiderii moștenirii sau prin constatarea acceptării succesiunii prin intrarea în posesie de fapt.

10. Conform informației eliberată de Ministerul Justiției nr. 314112 din 03.03.2009 și actualizată la 18.03.2022 a fost deschis dosarul succesoral după decesul defunctei *****, în baza cererii depuse doar de Armașu Piotr.

11. Reclamantul și-a întemeiat cererea pe dispozițiile art. 320 din Codul civil, art. 46 al Legii nr. 1125, de punere în aplicare a dispozițiilor Cărții 4 din codul civil, art. 1519 din Codul civil, în vigoare de până la modernizare).

12. Prin încheierea Judecătoriei Hîncești (sediul Ialoveni) din 26 decembrie 2022 a fost introdus în proces Armașu Piotr, în calitate de intervenient accesoriu.

Poziţia instanţei de fond:

13. Prin hotărârea Judecătoriei Hîncești (sediul Ialoveni) din 13 martie 2023, cererea de chemare în judecată înaintată de către avocatul Veronica Pascal în interesele lui Sergiu Armașu împotriva Agenției IFS Ialoveni, notarului Oleg Chetreanu privind prelungirea termenului de deschidere a succesiunii, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Solicitarea apelantului:

14. Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 21 martie 2023, Armașu Sergiu, prin intermediul avocatului Pascal Veronica, a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoriei Hîncești (sediul Ialoveni) din 13 martie 2023, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii și pronunțarea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii.

15. Apelul este depus în termenul legal de 30 de zile prevăzut de art. 362 din Codul de procedură civilă, (hotărîrea a fost pronunțată la 13 martie 2023, iar apelul a fost depus la 21 martie 2023.

Argumentele apelului:

16. În motivarea cererii de apel, avocatul Pascal Veronica în interesele lui Armașu Sergiu a invocat că prin respingerea acţiunii, instanţa de fond a adus atingere dreptului garantat de a veni la succesiunea legală, drept garantat de prevederile art. 2178, 2184 din Codul civil (anterior art. 1499-1500 din Codul civil).

17. Afirmă că instanţa de fond nu a ţinut cont nici de prevederile art. 2394 din Codul civil, prin care s-a stabilit că acceptarea moştenirii sau renunţarea la moştenire nu se poate face sub condiţie sau cu stabilirea unui termen.

18. Astfel, în cadrul şedinţei de judecată s-a constatat că la 10 martie 2022 a fost depusă o cerere către notar pentru a deschide succesiunea după decesul defunctei *****-„mama apelantului”, decedată la *****, cu ultimul domiciliu în *****.

19. Relatează că la 18 martie 2022 notarul, după verificarea registrului dosarelor succesorale şi a testamentelor a refuzat deschiderea pe motiv că a fost depăşit termenul de depunere a cererii, termen de 6 luni din data decesului.

20. Concomitent a recomandat adresarea în instanţa de judecată cu cerere de prelungire a termenului, eliberând certificatul nr. 118 din 18 martie 2022, recepţionat la data de 30 martie 2022.

21. Notează că, defuncta ***** a decedat la *****, însă conform înţelegerii între fraţi s-a decis că urmează a moşteni casa părintească unul din fraţi şi anume Armaşu Piotr.

22. Relevă că, la 03 martie 2009 a fost depusă declaraţia de deschidere a succesiunii, înregistrată la notar cu nr. 2186, dar finalizarea procedurii de succesiune nu a mai fost efectuată, din motive ce nu depind de voinţa succesorului (starea de sănătate).

23. Indică că, în ordine generală de acceptare a averii nu s-a adresat pe motiv că la data decesului exista o înţelegere privind casa părintească, însă nu se cunoştea despre existenţa altor bunuri.

24. Remarcă că, succesiunea poate fi acceptată de către moştenitorii legali prin depunerea unei declaraţii la notar de la locul deschiderii moştenirii sau prin constatarea acceptării succesiunii prin intrarea în posesie de fapt. Pentru depunerea cererii la notar se impune prelungirea termenului cu până la 6 luni, drept prevăzut de prevederile art. 1519 din Codul civil prin hotărârea instanţei de judecată.

25. Afirmă că, conform informaţiei Ministerului Justiţie nr. 314112 din 03 martie 2009 şi actualizată copia dosarului de succesiune, în cadrul şedinţelor de judecată a fost stabilit că conform dosarul succesoral după decesul defunctei ***** în baza cererii depuse numai de Armaşu Piotr s-a adresat la notar.

26. Precizează că, omiterea termenului de adresare la notar a fost motivată de lipsa de informaţie privind existenţa bunul şi înţelegerea verbală de a accepta succesiunea unul dintre fraţi, fapt care nu a fost realizat.

27. Referitor la răspunsul din 02 august 2021 (pct.18-19), instanţa de fond interpretează eronat, ori interpelarea a fost făcută de avocat în interesul a 5 cetăţeni, care au terenuri megieşe cu al defunctei *****. Instanţa dă apreciere cerinţelor care nu sunt invocate (modul de acordare a terenurilor art. 82). însă fără a vedea existenţa titlurilor provizorii.

28. Consideră că, instanţa de fond a depăşit limita cerinţelor din acţiunea civilă.

29. Avocatul Pascal Veronica în interesele apelantului Armașu Sergiu a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii și pronunțarea unei noi decizii de admitere integrală a acțiunii.

Poziția părților în instanța de apel:

30. În ședința de judecată a instanței de apel, reprezentantul apelantului Armașu Sergiu, avocatul Pascal Veronica, a susținut apelul în sensul declarat din motivele invocate în apel.

31. În ședința de judecată a instanței de apel, reprezentanții intimaților: IFS Ialoveni și notarul Chetreanu Oleg și intervenient accesoriu Armașu Piotr nu s-au prezentat procedura de citare, fiind respectată. Însă, intimații au depus cereri de examinare a cauzei în lipsa lor. Astfel **Colegiul civil** a dispus examinarea pricinii în lipsa acestora, în temeiul art. 379 alin. (2) din Codul de procedură civilă, care stabileşte, că neprezentarea în şedinţa de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanţilor acestora, precum şi a unui alt participant la proces, citaţi legal despre locul, data şi ora şedinţei, nu împiedică judecarea apelului.

Aprecierea instanţei de apel:

32. Analizînd legalitatea şi temeinicia hotărîrii contestate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de apel şi în raport cu materialele dosarului, **Colegiul civil** consideră necesar de a admite cererea de apel și de a casa integral hotărîrea instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii, din următoarele considerente.

33. Potrivit art. 385 lit. c) din Codul de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept: să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărîrea primei instanţe, emiţînd o nouă hotărîre.

34. În conformitate cu prevederile art. 373 din Codul de procedură civilă (1) Instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă.(4) Instanţa de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărîrii primei instanţe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărîrii în întregul ei.

35. În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea

numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.

36. Concomitent, conform art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, în motivare se indică circumstanţele pricinii constatate de instanţă, probele care se întemeiază concluziile ei privitor la aceste circumstanţe, argumentele invocate de instanţă la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanţa.

37. În hotărârea Lebedinschi contra Republicii Moldova din 16 iunie 2015, Curtea de la Strasbourg a reamintit că instanţele judecătoreşti naţionale au obligaţia de a motiva deciziile. Întinderea obligaţiei de a motiva hotărîrea poate varia în funcţie de caracterul deciziei şi trebuie determinată în lumina circumstanţelor cauzei. Deşi articolul 6 § 1 din Convenţie nu obligă instanţele de judecată să ofere răspunsuri detaliate la toate argumentele invocate, totuşi din hotărîre trebuie să reiasă clar că elementele esenţiale ale cauzei au fost examinate.

38. Aşadar, pronunţarea de către instanţele judecătoreşti a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanţiile dreptului fundamental la un proces echitabil şi acesta presupune obligaţiunea instanţei judecătoreşti de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerinţelor acţiunii, precum şi argumentelor invocate de către părţi întru admiterea sau respingerea acestora.

39. Astfel, din actele cauzei rezultă, Armașu Sergiu, reprezentat de către avocatul Veronica Pascal a înaintat instanței de judecată o cerere împotriva Agenției IFS Ialoveni, notarului Oleg Chetreanu, prin care a solicitat prelungirea cu până la 6 luni a termenului de acceptare a succesiunii asupra averii rămasă după decesul defunctei *****

40. Fiind investită cu examinarea prezentului litigiu, prima instanţă a concluzionat asupra netemeiniciei acţiunii depuse de Armașu Sergiu.

41. Verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii primei instanţe, în raport cu criticele formulate în apel și normele legale aplicabile în speță, **Colegiul civil** al Curţii de Apel Chișinău consideră că concluzia primei instanţe este eronată, rezultată din aprecierea incorectă a materialului probator propus de reclamant/apelant în raport cu prevederile legale aplicabile raportului juridic litigios.

42. **Colegiul judiciar** reiterează că, litigiului sunt aplicabile prevederile Codului civil (în vigoare până la 01 martie 2019).

43. Conform art. 1440 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), succesiunea se deschide în urma decesului persoanei fizice sau declarării morţii ei de către instanţa de judecată.

44. Conform art. 1444 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), patrimoniul succesoral include atât drepturile patrimoniale (activul succesoral), cât şi obligaţiile patrimoniale (pasivul succesoral), pe care cel ce a lăsat moștenirea le avea la momentul decesului.

45. Conform art. 1517 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), termenul de acceptare a succesiunii este de 6 luni de la data deschiderii ei.

46. Conform art. 1519 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), termenul prevăzut de art.1517 poate fi prelungit de către instanţa de judecată cu cel mult 6 luni.

47. Conform art. 1500 alin. (1) lit. a) din Codul civil, (în vigoare până la 01 martie 2019), în cazul succesiunii legale, moştenitori cu drept de cotă egală sunt de clasa I – descendenţii (fiii şi fiicele celui ce a lăsat moştenirea, la fel şi cei născuţi vii după decesul lui, precum şi cei înfiaţi), soţul supravieţuitor şi ascendenţii privilegiaţi (părinţii, înfietorii) celui ce a lăsat moştenirea.

48. Din materialele cauzei rezultă că defuncta *****, mama reclamantului/apelant Armașu Sergiu a decedat la *****, fapt confirmat prin certificatul de deces OSC Ialoveni seria ***** din *****. (f. d. 7, 33)

49. La fel, **Colegiul judiciar** reține că, Armașu Sergiu la 10 martie 2022 la notar a depus o cerere de deschidere a succesiunii după decesul defunctei mamei sale, *****, decedată la *****, cu ultimul domiciliu în *****.

50. Astfel, la 18 martie 2022 după verificarea registrului dosarelor succesorale și a testamentelor, notarul a refuzat deschiderea succesiunii pe motiv că, a fost depășit termenul de depunere a cererii, termenul de 6 luni din data decesului.

51. Totodată, din informația prezentată de Ministerul Justiției, Centrul de evidență a gajului, actelor notariale și a debitorilor, confirmarea înregistrării dosarului succesoral la 03.03.2009 la notarul Chetreanu Oleg se atestă că Armașu Piotr a depus declarație cu nr. 2186 din 03.03.2009, ultimul domiciliu a defunctei *****, *****, decedată la *****. (f. d. 12, 30)

52. La fel, se reține că la 03 martie 2009, Armașu Piotr a depus declarație de acceptare a succesiunii, patrimoniul succesoral constituit din active: imobilul situat în *****, str. Mihail Viteazul 108, constituit din casa de locuit cu toate construcțiile auxiliare și lotul de pământ de pe lângă casă, lotul de pământ

(grădini), situat în extravilanul *****, cota patrimonială, acțiuni. Moștenitori după ce a lăsat moștenirea este: fiul – Armașu Piotr, fiul – Armașu Gheorghe, fiul - Armașu Ion, fiul - Armașu Trofim, fiul - Armașu Andrei și fiul - Armașu Serghei, fiica - Sănduța Vera. (f. d. 31)

53. Subsidiar, instanța de apel notează că, conform extrasului din Registrul bunurilor imobile din 18.09.2008, se atestă terenul nr. cadastral ***** din str. **********, cu suprafața de 0,2607 ha, inclusiv casa de locuit individuală, 3 construcții accesorii amplasate pe teren, aparține 1,0 cotă-parte defunctei *****, drept înregistrat la 19.08.2008, în temeiul certificatului cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți din proprietate comună în devălmășie nr. 7734 din 16.08.2008 și certificat de moștenitor *****. (f. d. 35-36)

54. Conform certificatului de moștenitor legal din 16.08.2008 eliberat de notarul Chetreanu Oleg s-a stabilit că, moștenitor al averii lui Grigore Armașu decedat la *****, este soția acestuia-*****, indicându-se bunurile din extrasul din Registrul bunurilor imobile. (f. d. 39)

55. Conform certificatului cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți din proprietatea comună în devălmășie din 16.08.2008, eliberat de același notar, s-a stabilit Alexandrei Armașu, după decesul soțului, Armașu Grigore decedat la *****, ½ cotă-parte din bunurile dobândite cu titlu de proprietate comună în devălmășie, în perioada căsătoriei. (f. d. 40)

56. Astfel, la 11 aprilie 2022, Armașu Sergiu a depus în instanța de judecată prezenta cerere cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii.

57. La caz, **Colegiul judiciar** conchide că, necunoașterea de către Armașu sergiu a informației privind existența altor bunuri, constituie circumstanță valabilă pentru a constata că omiterea termenului de acceptare a succesiunii este întemeiată.

58. Prin urmare, instanța de apel ajunge la concluzia despre necesitatea admiterii cererii şi prelungirii pentru Armașu Sergiu a termenului de acceptare a succesiunii după decesul Alexandrei Armașu, decedată la *****, pentru o perioadă de 6 (șase) luni, astfel încât Armașu Sergiu să redobândească dreptul de opţiune succesorală, în sensul acceptării moştenirii sau renunţării la ea.

Concluzia instanței de apel:

59. În conexiunea celor relatate, se constată că, instanţa de fond, nu a calificat corect din punct de vedere juridic, acţiunea cu care a fost investită, ce a dus la emiterea unei soluţii eronate.

60. Distinct de cele relatate, **Colegiul civil** al Curţii de Apel Chișinău consideră apelul întemeiat şi care urmează a fi admis, cu casarea integrală a hotărîrii primei instanțe, și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acţiunii, așa cum a fost menționat mai sus.

61. În conformitate cu art. 385 lit. c), art. art. 389, 390 CPC, Colegiul Civil, -

d e c i d e

Se admite apelul declarat de avocatul Pascal Veronica în interesele lui Armașu Sergiu.

Se casează integral hotărîrea Judecătoriei Hîncești (sediul Ialoveni) din 13 martie 2023 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Pascal Veronica în interesele lui Armașu Sergiu împotriva Agenției IFS Ialoveni și Notarul Chetreanu Oleg, intervenient accesoriu Armașu Piotr, cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii și emite o nouă hotărîre prin care:

Se admite cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Pascal Veronica în interesele lui Armașu Sergiu împotriva Agenției IFS Ialoveni și Notarul Chetreanu Oleg, intervenient accesoriu Armașu Piotr, cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii.

Se prelungește pentru Armașu Sergiu termenului de acceptare a succesiunii după decesul Alexandrei Armașu, decedată la *****, pentru o perioadă de 6 (șase) luni.

Decizia este definitivă și executorie din momentul pronunțării, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni, de la data comunicării deciziei, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Preşedintele şedinţei, Secrieru Ion
Judecătorul:
Judecătorii: Anton Marina

Cotorobai Vitalie